

Tőzsdei vállalatok felkészültsége a nem pénzügyi jelentések területén

Preparedness of companies present on the Stock Exchange in the field of non-financial reporting

Bartók István János¹

Absztrakt: 2022-től a Budapesti Értéktőzsdén jelenlévő vállalatok számára kötelezővé válik az úgynevezett nem pénzügyi jelentések közzététele. A pénzügyi jelentések nyilvánossá tételének célja a befektetők tájékoztatása és ilyen értelemben a befektetések védelme. A nem pénzügyi jelentések területén felmerülő tájékoztatási kötelezettség érintettjeinek köre azonban nem meghatározott. Szintén jelentős különbség jelenik meg abban, hogy míg a pénzügyi jelentések tartalma erőteljesen szabályozott és egységes, legalábbis az egyes országok és államok szintjén; addig a nem pénzügyi jelentések körében, jelenleg nincs részletes szabályozás. 2021-ben a Budapesti Értéktőzsde ajánlásokat tett közzé az érintett vállalati körnek a jelentések készítése vonatkozásában. A kutatás célja a tőzsdei vállalatok felkészültségének megítélése volt a 2022-ben önkéntesen közzétett nem pénzügyi információk alapján. A kutatás eredményeként képet nyertünk arról, hogy a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói hogyan viszonyulnak a nem pénzügyi jelentésekhez. A vizsgálat alapján a kibocsátók túlnyomó többsége már korábban is foglalkozott a nem pénzügyi jelentések körébe tartozó kérdésekkel és meg is jelentettek információkat jelentéseikben ezekről.

Kulcsszavak: *társadalmi felelősségvállalás, vállalati gazdaságtan, kormányzati politika és szabályozás*

JEL-kódok: *M14, M21, M48*

¹ Dr. BARTÓK István János PhD egyetemi docens [Associate Professor]
(<https://orcid.org/0000-0003-0412-576X>)
Soproni Egyetem, Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
[University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics]
(bartok.istvan@uni-sopron.hu)

Abstract: The publication of non-financial reports is going to be compulsory for companies present on the Budapest Stock Exchange from 2022. The purpose of financial reporting is the provision of publicly available information to investors and therefore the protection of the investments. The stakeholders for the provision of compulsory information in the field of non-financial reporting are unspecified. There is a considerable difference between the reports in respect of the content, while financial reporting is regulated and uniform, at least on the level of countries and states, there is not detailed regulation presently for non-financial reports. The Budapest Stock Exchange published recommendations for the non-financial reporting for the issuers in 2021. The purpose of the research was the assessment of the preparedness of issuers based on the non-financial information published voluntarily in 2022. As a result of the inquiry a picture was developed concerning the issuers attitudes towards non-financial reporting. It was revealed that the majority of issuers has been actively dealing with the non-financial reporting issues and has been publishing information about them.

Keywords: *social responsibility, business economics, government policy and regulation*

JEL Codes: *M14, M21, M48*

Bevezetés

2022-től a Budapesti Értéktőzsdén jelenlévő vállalatok számára kötelezővé válik az úgynevezett nem pénzügyi jelentések közzététele. A pénzügyi jelentések nyilvánossá tételének célja a befektetők tájékoztatása és ilyen értelemben a befektetések védelme. A nem pénzügyi jelentések területén felmerülő tájékoztatási kötelezettség érintettjeinek köre azonban nem pontosan körülhatárolt. Szintén jelentős különbség jelenik meg abban, hogy míg a pénzügyi jelentések tartalma erőteljesen szabályozott és egységes, legalábbis az egyes országok és államok szintjén; addig a nem pénzügyi jelentések körében, jelenleg nincs részletes szabályozás. 2021-ben a Budapesti Értéktőzsde ajánlásokat tett közzé az érintett vállalati körnek a jelentések készítése vonatkozásában. Jelen kutatás célja a tőzsdei vállalatok felkészültségének áttekintése és megítélése a vállalatok által részben önkéntesen közzétett nem pénzügyi információk alapján.

A nem pénzügyi jelentések közzétételének szabályozása

A nem pénzügyi jelentések megjelenése a vállalati éves jelentések körében viszonylag új kihívásként jelenik meg a vállalatok életében. Az újfajta jelentéstételi kötelezettséget a 2016. évi LXVI. törvény az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról írja elő (2016. évi LXVI. törvény az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról). A törvény 212. §-a alapján a Szt. III. Fejezete a következő alcímmel és 95/C. §-sal egészül ki: „Nem pénzügyi kimutatás” (2000. évi C. törvény a számvitelről). A törvényben szereplő magyarázat szerint, melyet a 266. § tartalmaz a törvény célja: a 2013/34/EU irányelvnek a nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos információknak bizonyos nagyvállalkozások és vállalatcsoportok általi közzététele tekintetében történő módosításáról szóló, 2014. október 22-i 2014/95/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv előírásainak történő megfelelés. Vagyis az Európai Unió direktívái alapján nemzeti hatáskörben megtörténik a nemzeti szempontokat is figyelembe vevő megoldás bevezetése.

Az új jelentéstételi kötelezettség az úgynevezett közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő vállalkozásokat érinti. A közérdeklődésre számot tartó gazdálkodók fogalmát a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről szóló 2007. évi LXXV. törvény 2. § 19. bekezdése tartalmazza. A törvényben található meghatározás szerint közérdeklődésre számot azon vállalkozások tartanak, amelynek olyan átruházható értékpapírokat bocsátanak ki az Európai Gazdasági Térség valamely államában, mellyel kereskednek egy szabályozott piacon, azaz tőzsdén. Ebbe a körbe még beletartozhatnak olyan gazdálkodók is, melyet jogszabály annak minősít.

Nem pénzügyi és a sokszínűséggel kapcsolatos jelentést azoknak a közérdeklődésre számot tartó gazdálkodónak minősülő vállalkozások kell közzé tenniük, melyek esetében teljesülnek a következő feltételek a mérleg fordulónapján, az adott üzleti évet megelőző két egymást követő üzleti évben, az előírt három mutatóból kettő meghaladta a következő értékeket:

- 6 000 millió forintot a mérlegfőösszeg esetén;
- 12 000 millió forintot az éves nettó árbevétel esetén;
- vagy a 250 főt meghaladó éves átlagos foglalkoztatotti létszám.

Emellett teljesíteni kell azt a feltételt is, hogy az éves átlagos foglalkoztatotti létszámnak meg kell haladnia az 500 főt az adott üzleti évben. A szabályozás tehát, gyakorlatilag a nagyvállalati körbe tartozó vállalatokra érvényes.

Az előírt feltételek teljesülése esetében, a magyar számviteli törvény szerint, a nem pénzügyi jelentésben kell közzétenni a vállalat által alkalmazott üzleti modell rövid bemutatása mellett azon, a vállalatok által meghatározott és követett politikákat, melyek a környezetvédelemre, a szociális és foglalkoztatási kérdésekre, az emberi jogok tiszteletben tartására és a korrupció elleni küzdelemre és a megvesztegetésre vonatkoznak. A nem pénzügyi jelentések a politikák megértéséhez szükséges mértékben tartalmazzák az előírt témakörökben a vállalat helyzetértékelését, a bekövetkezett változásokat és a következményeket, hatásokat.

A jelentésben ismertetni kell az alkalmazott indikátorokat és azok háttérét. Ezt a szabályt az indokolja, hogy a jelentések tényleges tartalmára vonatkozóan, tulajdonképpen nincsenek szabályok. Bár, ehhez azt is érdemes hozzátenni, hogy a nemzetközi tanácsadó vállalatok ajánlják szolgáltatásaikat ezen a területen is, de közelítésmódjaik és módszertanuk jelentősen eltér egymástól. Vagyis azt is állíthatjuk, hogy egyszerre, egymással párhuzamosan több szabályrendszeri jelen van.

A jelentésekben szintén ki kell térni az ismertetett területek tekintetében felmért hátrányos hatásokra és kockázatokra, valamint azok kezelésének módjára. A vállalatok üzleti érdekeit és titkait sértő információkat, természetesen, nem kell közzétenni. Amennyiben egy vállalat nem közli az elvárt információkat, abban az esetben meg kell magyaráznia, hogy ezt miért nem tette meg.

A jelentések felelősei, természetesen az adott vállalkozási formához tartozó vezetők és testületek a nem pénzügyi jelentések területén is. Jelenleg, szabványok hiányában auditálásra sincs mód; illetve, pontosabban, az üzleti szolgáltatásként megvásárolható audit is, de az nem egy irányadó tartalomra vonatkozik. További könnyítést jelent, hogy a leányvállalatok esetében elegendő, ha az anyavállalat teszi közzé a konszolidált jelentést.

A Budapesti Értéktőzsde útmutatása

A Budapesti Értéktőzsde 2021-ben (Budapesti Értéktőzsde, 2021a, 2021b) útmutatást tett közzé a nem pénzügyi jelentések vonatkozásában. Az ajánlásokat az indokolta, hogy a Budapesti Értéktőzsde igyekszik a

nemzetközi trendekhez igazodva előrelépni ezen a területen. A Budapesti Értéktőzsde konzultációt folytatott a kibocsátókkal az ajánlások tartalmára vonatkozóan (Budapesti Értéktőzsde, 2021b). A Budapesti Értéktőzsde (2022) kibocsátóit az ajánlások alapján 2023-tól nem pénzügyi jelentéstételi kötelezettség terheli a 2022-es üzleti évre vonatkozóan. A jelentések tartalmára vonatkozó ajánlások nem kötelezőek, hanem egyfajta fejlődési utat vázolnak fel az elkövetkezendő évekre.

Ennél a pontnál fontos megjegyezni, hogy az Európai Unió szabályalkotási folyamata időközben túllépett ezen a közelítésen, mivel a Bizottság COM(2021) javaslata már kezdeményezi a kötelező érvényű szabályozás létrehozatalát a nem pénzügyi jelentések területén úgy, hogy előírná a szabványosítást és a kötelező auditot is és az alkalmazotti létszámhatárt is levinné 250 főre. Ezene változtatásokkal a vállalatok jóval szélesebb körét lehetne bevonni a jelentéstételbe, mint a jelenlegi szabályozás alapján.

Természetesen, nem eszik olyan forrón a kását, azaz a javaslat részletes kidolgozása és elfogadása ugyan folyamatban van, de ez időt vesz igénybe. Ugyanakkor a várakozások szerint már 2023-ban létrejöhetnek a nemzetközi szabványok (ISSB, 2022), melyek tényleges alkalmazása a szabványokat bevezető partner vállalatok esetében már 2024-ben megtörténhet az éves jelentések közzétételkor. Tehát, a háttérben intenzív munka folyik a szabványosítás és az auditálás mielőbbi lehetővé tételében és ez érinti az Európai Unió szabályalkotási folyamatát is.

Egyelőre, azonban, az önkéntesen figyelembe vehető ajánlások a relevánsak a Budapesti értéktőzsde kibocsátói számára. Az ajánlások célja az, hogy 2023-ban, lehetőség szerint, minden kibocsátó tegye közzé nem pénzügyi jelentését. Itt, az ajánlások kommunikációja időpontjának is van jelentősége. A kibocsátói konzultációkra 2021-ben került sor, hogy a kibocsátóknak legyen elegendő idejük kialakítani az elképzeléseiket a nem pénzügyi jelentések területén. Nemutolsó sorban, a jelentések tartalmának kidolgozása és a mérések rendszerének kialakítása legalább az első évre, azaz 2022-re vonatkozóan szintén erőforrásigényes és időigényes folyamat volt.

Az ajánlásokban három szint jelenik meg (Budapesti Értéktőzsde, 2021a) a jelentések tartalmi kritériumaira vonatkozóan. Az első fokozatot belépő szintként jelenik meg az ajánlásokban. A belépő szint esetében az elvárás az önálló, azaz az éves jelentésbe nem integrált nem pénzügyi je-

lentés közzététele. Ezen a szinten nincsenek további elvárások. Ugyanakkor, megfogalmazódik az ajánlásban egy elvárás a következő fokozatba továbblépésre vonatkozóan, melyre két éven belül lehetne sort keríteni.

Az úgynevezett közép szintű jelentésben már elvárt valamelyik piaci alapú „szabvány”, azaz minősítő rendszer alkalmazása. Szintén közép szintű követelmény a vállalat tevékenységéhez igazított releváns előrelépési célok kitűzése az egyes területeken. Természetesen, a célok tényleges teljesítése is elvárás. A javaslat szerint a közép szintről három éven belül el kellene jutni a haladó szintre.

A legfelső, azaz, haladó szinten elvárás, hogy a nem pénzügyi jelentés tartalma az éves jelentésbe integrált módon jelenjen meg. A pénzügyi jelentésekre vonatkozó tőzsdei követelményekhez hasonlóan a nem pénzügyi jelentések kiadásának gyakorisága is sűrűbb: azaz a negyedéves jelentések biztosítják az érintettek megfelelő tájékoztatását. A korábban ismertett okokra visszavezethetően egyelőre inkább jámbor óhajnak tekinthető szabványos tartalom és auditálás is megjelenik a kritériumok között. További javaslat a mérhető célok kitűzése hároméves időtávon és a teljesítés követése, nyilván a mért indikátorok alapján.

Hozzá kell tenni ehhez, hogy a nemzetközi nagyvállalatok erre képesek is, természetesen, a saját maguk által választott minősítési kritériumrendszer alkotta korlátok között; ami nem minősíti sem a hozzáállásukat, sem az alkalmazott rendszer megfelelőségét. Ennek ellenére a nyilvánosságra hozott jelentések adattartalmának összehasonlíthatósága objektív módon korlátozott a szabványok hiánya miatt.

Még azt is érdemes ehhez hozzátenni, hogy az innováció a szabványok versenyét is jelenti, amire számos gyakorlati példát lehet felhozni az elmúlt évtizedekben. Tehát, a virágozzék száz virág típusú megközelítésnek van helye szabályozási innovációk területén is. A verseny a szelekció révén segít kiválasztani a jobb szabályozási megoldásokat is. Másrészt a külső érintettek számára készülő jelentések egyik fontos kritériuma a tartalom összehasonlíthatósága, ami segítheti őket döntéseik meghozatalában. Nyilván, egységes szabvány nélkül nem lehet érdemben összehasonlítani az alternatívákat.

A kutatás során alkalmazott módszerek

Ha jelenleg a világban számos szolgáltató ajánlja vevőinek eltérő tartalmú szolgáltatásait a nem pénzügyi jelentések területén vevőinek, logikus,

hogy nincsenek a tudományos kutatás számára felhasználható adatbázisok a felmerülő kérdések vizsgálatára. Pontosabban, több ilyen, egymással nem vagy részlegesen összehasonlítható adatbázis is létezik. Ebből az következik, hogy meglehetősen korlátozottak a lehetőségek egy objektív kép kialakítására a nem pénzügyi jelentések területén. Ennek megfelelően meglehetősen korlátozott a rendelkezésre álló tudományos vizsgálatok száma is. Az adatok közléséhez és az összevethetőség biztosításához egyaránt hozzájárulhat majd a szabványok kialakítása.

Jelenleg a használható adatbázisok kialakításának egyik útja a mesterséges intelligencia alkalmazásán keresztül vezet, mivel a probléma az, hogy az adatokat számos forrás felhasználásával lehet csak összegyűjteni egy adatbázis kialakításához. Ez nyilván korlátozza az adatok ellenőrizhetőségét és felhasználhatóságát.

Janicka és Sajnóg (2022) végzett összehasonlító vizsgálatot az Európai tőzsdéken szereplő vállalatok ESG (environmental, social and governance) jelentéseire vonatkozóan, melyek megfelelnek a nem pénzügyi jelentések kategóriájának. A kutatást az egyik ESG tanácsadó cég adatbázisa alapján végezték el nagy mintán, mely közel két évtized adatait tartalmazta. A minta azonban nagyrészt, nagyjából 99%-ban nyugat-európai (EU 14) vállalatokat tartalmazott. A Budapesti Értéktőzsdén mindössze 5 ESG adatokat szolgáltató vállalatot találtak az adatbázisban, így ezen vállalati kör a statisztikai vizsgálatban már nem szerepelt. Ugyanakkor még ha a mintával kapcsolatban felmerülnek is kérdések, érdekes, hogy a pénzügyi jelentést közzétevő kibocsátók mintegy 50%-a közül nem pénzügyi mutatókat a nyugat-európai kibocsátók közül. Ez az arány a 13 új tagállam esetében az adott adatbázisban mindössze 5%.

Janicka és Sajnóg kutatása rávilágít arra, hogy a jelenlegi, megengedő és kialakulatlan szabályozás és a téma viszonylagos újdonsága a vállalatok számára nem jelent erős ösztönzést tevékenységük nem pénzügyi hatásainak elemzésére és a tanulságok közzétételére. Szintén érdekes, bár aligha meglepő eredménye Janicka és Sajnóg kutatásának, hogy a magasabb piaci értékű vállalatok jelentései tartalmasabbak. A nagyobb vállalatok körében már jó ideje szokásos, hogy környezeti jelentéseket tesznek közzé és ehhez rendelkeznek saját szakértőkkel és általában véve megfelelő erőforrásokkal. Janicka és Sajnóg gyenge pozitív kapcsolatot találtak kutatásuk során a vállalatok piaci értéke és az ESG jelentések tartalmasága között. Ez utóbbi eredmény mindenesetre ösztönző lehet a területen egyelőre nem jeleskedő vállalatok számára is; másfelől azt mutatja, hogy

a nem pénzügyi szempontok is lassan beépülnek a vállalati versenyképesség tényezői közé.

A nemzetközi tapasztalatok alapján azt feltételezhetjük, hogy

H1: a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói felkészültségi szintje alacsony a nem pénzügyi jelentések területén.

A Budapesti Értéktőzsdén végzett kutatás során is azokkal a nehézségekkel kellett számot vetni, amelyek más országokban is jelen vannak a nem pénzügyi jelentések területén. Tekintettel arra, hogy a kutató csak saját intelligenciájára támaszkodott és nem volt módja mesterséges intelligenciát is igénybe venni az adatok gyűjtéséhez, ezért a kutatáshoz felhasznált források körét korlátozni kellett. A kutatáshoz igénybe vett adatbázis alapját a kibocsátók jelentései biztosították, melyet a BÉT honlapján a kibocsátói oldalakon lehet elérni. A téma vizsgálata természeténél fogva a vállalati jelentéseken keresztül valósítható meg. Ezen választást magyarázza továbbá az is, hogy a közzétett jelentések tartalma elvileg megbízható és megfelel a jogszabályi előírásoknak.

Az adatok gyűjtése során a jelentések tartalmi elemeinek kódolására került sor. tekintettel arra, hogy a kódoláshoz nem állt rendelkezésre egységes és kifinomult mérési rendszer, ezért a szubjektivitás kiküszöbölése érdekében egyszerű, nominális, dichotóm kódolás alkalmazására került sor. A változók a számviteli törvény előírásaira épültek, azaz a törvényben felsorolt területeket tartalmazták. A kódolás során a számviteli törvényben előírt szempontoknak az adott jelentésben való megjelenése került rögzítésre.

Kutatási eredmények

A Budapesti Értéktőzsdén a vizsgálat idején 2022 október végén összesen 142 kibocsátó volt jelen. A kutatás lefedi a teljes alapsokaságot, tehát mintavételre nem került sor.

A sokaság néhány alapjellemzőjét az *1. táblázat* tartalmazza. A táblázatból kiderül, hogy az átlagok és a mediánok között jelentős különbségek mutathatók ki. Tehát, a kibocsátói körben jelen van néhány nagyméretű nemzetközi vállalat, melyek felfelé húzzák az átlagokat. Mellettük többségében kisebb méretű vállaltok vannak jelen. Ezeknek az eltéréseknek van jelentősége a nem pénzügyi jelentések területén, hiszen a jelenleg érvényben lévő szabályok a nagyvállalati kört célozzák meg. Valamint ér-

demes emlékeztetni Janicka és Sajnóg (2022) kutatási eredményére, miszerint a nagyobb cégek részletesebb ESG jelentéseket tesznek közzé. A közzétett jelentések ismeretében megállapítható, hogy ez a tendencia a Budapesti Értéktőzsdén is érvényesül.

1. táblázat: A Budapesti Értéktőzsde kibocsátói méretbeli jellemzői

Kibocsátó vállalatok száma (db)	142
Átlagos mérlegfőösszeg (Mrd Ft)	400,2
Átlagos nettó árbevétel (Mrd Ft)	120,7
Átlagos létszám (fő)	615
Medián mérlegfőösszeg (Mrd Ft)	34,3
Medián nettó árbevétel (Mrd Ft)	16
Medián létszám (fő)	160

Forrás: Saját adatgyűjtés és számítás

A kutatás célja a nem pénzügyi jelentések meglétének és tartalmi jellemzőinek vizsgálata volt a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói körében. Elsőként a törvényben szereplő jelentéstételi kötelezettség meglétének és megvalósulásának vizsgálatára került sor.

2. táblázat: A nem pénzügyi jelentéstétel a BÉT kibocsátói körében

Köteles nem pénzügyi jelentést közzétenni	46%
Közül nem pénzügyi adatokat	64%
A nem pénzügyi jelentés az üzleti jelentésbe integrálva jelenik meg	63%
Közül Felelős Társaságirányítási jelentést	32%

Forrás: Saját adatgyűjtés és számítás

A jelentéstételi kötelezettség tekintetében a számviteli törvényben előírt három változó, a mérlegfőösszeg, az árbevétel és létszám közül kétőnek, két egymást követő évben a törvénybe leírt határokat átlépő voltát vizsgálata történt meg. A vizsgált eltért a jelenleg érvényben lévő követelménytől, miszerint a jelentéstételi kötelezettség a 500 főt meghaladó méretű vállalatokra érvényes. Ez részben amiatt következett be, mert a vállalati jelentések nem feltétlen jelenítik meg a létszámadatokat vagy nem abban a szemléletben, melyet a nem pénzügyi előírások tartalmaznak. Tehát azon vállalatok, melyek nagy árbevétellel és mérlegfőösszeggel rendelkeztek két egymáskövető évben, azaz 2020-ban és 2021-ben,

azoknál a nem pénzügyi jelentés közre bocsátását kötelezőnek tekintette a vizsgálat. Ezt egyrészt az indokolta, hogy a létszámhatár csökkentése szerepel a javaslatokban. Másrészt a vizsgálat azt célozta, hogy a vállalatok felkészültségét tárja fel a következő évre előírt jelentéstételi kötelezettség vonatkozásában, figyelembe véve azt is, hogy az minden kibocsátóra vonatkozik. Ezen megfontolásokat figyelembe véve feltételezhetjük, hogy a jelentéstételi kötelezettség tekintetében a 2. táblázatban szereplő 46%-os érték a jelenleg érvényes, tényleges értéket felülbecsüli. Ugyanakkor, ez a vizsgálat célja szempontjából nem jelent gondot.

Sokkal érdekesebb a 2. táblázat 2. sorában szereplő, a nem pénzügyi adatok közlésére vonatkozó magas, 64 %-os érték. Ez azt mutatja, hogy a kibocsátók közel kétharmada fontosnak tartja, hogy kitérjen a szociális, környezeti és vállalatkormányzási kérdésekre. Vagyis az lehetséges, hogy a kibocsátók nem közölnek formálisan nem pénzügyi jelentést; de ez nem jelenti azt, hogy nem foglalkoznak jelentéseikben a tartalmilag idetartozó kérdésekkel. Ez a vizsgálati eredmény ellentmond Janicka és Sajnóg (2022) kutatási eredményeinek. Azonban hozzá kell ehhez tenni, hogy a két kutatás az adatok gyűjtésében és elemzésében meglévő különbségek miatt nem hasonlítható össze.

A kutatás eredménye szerint a nem pénzügyi kérdések bemutatása a pénzügyi jelentésbe integrálva történik meg. Ennek azonban oka, hogy a kérdésre nagy hangsúlyt fektető kibocsátói kör foglalkozik ezen kérdésekkel a pénzügyi jelentésekben is, akkor is, ha megjelentet önálló ESG jelentést. Másrészt, a többi kibocsátó esetében pedig a pénzügyi jelentések álltak rendelkezésre adatok gyűjtésére.

A táblázat utolsó sorában a Felelős Társaságirányítási jelentést közzé tevők arányát látjuk, mely közel egyharmados értéket mutat. A Felelős Társaságirányítási jelentés az ESG-ből a G, azaz governance. Az ESG jelentésre pedig tekinthetünk úgy is, mit a Felelős Társaságirányítási jelentés tartalmi kiterjesztésére, amely így ráadásul szélesebb vállalati körre fog majd kiterjedni.

A kutatás vizsgálta a nem pénzügyi jelentések főbb tartalmi területeinek megjelenését a vállalati jelentésekben. A vizsgálat eredményeit a 3. táblázat mutatja be.

3. táblázat: A nem pénzügyi jelentések fő kérdéseinek megjelenése a kibocsátói jelentésekben

Fő kérdések megjelenése a jelentésekben	%
<i>Üzleti modell leírása</i>	69
<i>Környezetvédelmi politika</i>	47
<i>Szociális és foglalkoztatási-politika</i>	40
<i>Emberi jogi politika</i>	13
<i>Korrupció és megvesztegetés politika</i>	15
<i>Alkalmazott átvilágítási eljárások</i>	23

Forrás: Saját adatgyűjtés és számítás

A vizsgálat kimutatta, hogy a kibocsátói jelentések túlnyomó többsége, 69%-a tartalmazza valamilyen formában a követett üzleti modell leírását, bemutatását. A vizsgálat tanulsága alapján szintén elmondható, hogy a vállalati jelentések közel fele, 47%-a foglalkozik a környezetvédelmi kérdésekkel a vállalati politika szintjén. A vizsgálat szintén bemutatta, hogy a jelentések 40%-a kitér a Szociális és foglalkoztatási-politika kérdéseire. Ez mindenképpen hihető annak a tükrében, hogy az alacsony szintű munkanélküliség és most már a magas infláció miatt is elkerülhetetlen a vállalatok és vállalkozások számára, hogy foglalkozzanak ezekkel a kérdésekkel. Hozzá kell tenni ehhez, hogy a vizsgálat 2021-re vonatkozott, amikor az infláció kérdése még nem volt jelen.

A vizsgálat arra is rávilágított, hogy a kibocsátók túlnyomó többsége még nem alakított ki álláspontot olyan kérdésekben, mint az emberi jogi politika. Szintén elvétve fordul elő, hogy a vállalatok világos politikát alakítanak ki a korrupció és megvesztegetés kérdéseivel kapcsolatba. Kicsivel jobb a helyzet a felmerülő területekkel kapcsolatos kontrolling megoldások fejlesztését illetően. A kibocsátók nagyjából egynegyede, 23%-a rendelkezik megoldásokkal a vizsgált kérdések megfigyelése és mérése tekintetében. Másrészt ez az adat rávilágít arra is, hogy a kibocsátók 2021-ben még csak részlegesen mérték fel az új jelentések készítésével kapcsolatban minden bizonnyal jelentkező tervezési problémákat.

A vizsgálat során bebizonyosodott, hogy a kibocsátók túlnyomó része foglalkozik a nem pénzügyi jelentések tematikájába tartozó kérdésekkel, így a hipotézis, miszerint a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói felkészültségi szintje alacsony a nem pénzügyi jelentések területén elvethető.

Tehát a várakozásokkal ellentétben, a kibocsátók körében nincs egyáltalán érdektelenség a szociális, környezeti és vállalatirányítási kérdésekkel kapcsolatban. Az alkalmazott módszertan alapján azonban nem ítéltető meg az egyes tartalmi kérdések kezelésének színvonala körükben. Másrészt, a jelenleg rendelkezésre álló számos viszonyítási rendszer vagy alternatív közelítés alapján ez amúgy is nehezen és csak részleges érvényességgel lenne tisztázható.

Összefoglaló

A kutatási cél teljesült: viszonylag részletes képet nyertünk arról, hogy a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói hogyan viszonyulnak és mennyire felkészültek a 2023-ban először megjelentetni javasolt nem pénzügyi jelentések területén. Az összkép alapvetően pozitív: a kibocsátók túlnyomó többségben már 2021-ben is foglalkoztak a nem pénzügyi jelentések körébe tartozó kérdésekkel és meg is jelentettek információkat jelentéseikben azokkal kapcsolatban. A jelentések megjelentetése számos nehézséget okoz, hiszen az általános előírásokon túl sem tartalmuk, sem módszertanuk nem tisztázott, illetve sok közelítés él egymással párhuzamosan. Másrészt, viszont az érintett vállalati kör szabadon választhat, legalábbis egyelőre, a számára testreszabottnak tűnő formai és tartalmi megoldások közül.

A témában világosabb képet nyerhetünk 2023-ban, mikor a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói vélhetőleg teljes számban közzéteszik nem pénzügyi jelentéseiket. Szintén jelentős változást hoz majd a területen a kötelező szabványok 2023-ban várható megjelenése. Az ESG jelentések tartalmának és hatásainak vizsgálata jelentősen fellendülhet az elkövetkezendő évek során.

Irodalomjegyzék

2000. évi C. törvény – a számvitelről.

<https://net.jogtar.hu/printiframe?docid=a0000100.tv>

2007. évi LXXV. törvény a Magyar Könyvvizsgálói Kamaráról, a könyvvizsgálói tevékenységről, valamint a könyvvizsgálói közfelügyeletről. Letöltve: 2022.10.24.,

forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a0700075.tv>

2016. évi LXVI. törvény az egyes adótörvények és más kapcsolódó törvények, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló 2010. évi CXXII. törvény módosításáról. Letöltve: 2022.10.24., forrás: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600066.TV×hift=20160801&txtreferer=A1100102.TV>
- Budapesti Értéktőzsde (2021a). ESG Jelentési Útmutató a Budapesti Értéktőzsde kibocsátói számára. BÉT. Budapest. Letöltve: 2021.12.19., forrás: <https://www.bet.hu/Kibocsatok/Ajanlasok-kibocsatoknak/bet-esg-/esg-guide>
- Budapesti Értéktőzsde (2021b). ESG Kibocsátói Fórum. Letöltve: 2021.12.19., forrás: <https://www.bet.hu/Kibocsatok/Ajanlasok-kibocsatoknak/bet-esg-/esg-kibocsatoi-forum-2021-marcius-31>
- Budapesti Értéktőzsde (2022). Kibocsátók listája. Letöltve: 2022.10.24., forrás: <https://www.bet.hu/oldalak/kibocsatok>
- Európai Bizottság. (2021). Javaslat Az Európai Parlament és a Tanács Irányelve a 2013/34/EU irányelvnek, a 2004/109/EK irányelvnek, a 2006/43/EK irányelvnek és az 537/2014/EU rendeletnek a fenntarthatósággal kapcsolatos vállalati beszámolás tekintetében történő módosításáról. COM(2021). 189 final. 2021/0104 (COD). Brüsszel. Letöltve: 2022.10.24., forrás: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021PC0189&from=DE>
- ISSB (2022). ISSB at COP27. ISSB makes key announcements towards the implementation of climate-related disclosure standards in 2023. Retrieved: November 10, 2022, from <https://www.ifrs.org/news-and-events/news/2022/11/issb-cop27-progress-implementation-climate-related-disclosure-standards-in-2023/>
- Janicka, M., & Sajnóg, A. (2022). The ESG Reporting of EU Public Companies – Does the Company’s Capitalisation Matter? *Sustainability*, 14, 4279. DOI: <https://doi.org/10.3390/su14074279>